

STRUKTURUDVIKLINGEN I DANSK SVINEPRODUKTION 2014

NOTAT NR. 1429

Antallet af svinebedrifter halveres med 7 års mellemrum. Udviklingen går fortsat i retning af øget specialisering i smågrise- og slagtesvineproduktion.

Slagtesvinebedrifters andel af slagtninger vokser fra ca. 56 pct. til 62 pct. fra 2009 til 2013.

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION, DEN RULLENDE AFPRØVNING

FORFATTER: MICHAEL GROES CHRISTIANSEN

UDGIVET: 19. SEPTEMBER 2014

Dyregruppe: Søer, Smågrise og Slagtesvin

Fagområde: Produktionsøkonomi

Sammendrag

Det er formålet med denne analyse af struktur- og produktionsudviklingen at forme et billede af, hvordan den danske svinesektor ser ud i 2014.

Baggrund

Siden 1982 har faldet i antal bedrifter med svin været markant, og der er ikke umiddelbart tegn på, at udviklingen mindskes, standser eller vender. Udviklingen betyder primært færre, større og mere specialiserede svinebedrifter. Produktionen koncentrerer sig på langt sigt hos få store landbrug.

Diverse statistikker følger udviklingen i antal svinebedrifter, men en bedrift kan bestå af flere lokaliteter med svin. Udviklingen på lokalitetsniveau er også interessant at følge, fordi den kan give et hint om fremtidens svineproduktion i Danmark mht. antal lokaliteter pr. bedrift og størrelsen af disse. En udvikling mod en større årlig produktion på lokalitetsniveau er oftest nødvendig for at sænke produktionsomkostninger. Store lokaliteter med svin medfører større omkostningseffektivitet, bedre udnyttelse af teknologi og større innovationskraft. I sidste ende kan de være nødvendige for, at svineproducenterne kan bevare deres konkurrenceevne og have en tilfredsstillende indtjening. Udfordringerne med større lokaliteter er øgede miljøomkostninger, da lugt- og ammoniak udledning fra en lokalitet så blive mere koncentreret og i højere grad kan påvirke de nærmeste omgivelser. Der bliver stillet større relative krav til ammoniakreduktionen på store lokaliteter end på små. Færre, men større svinelokaliteter i Danmark, vil samlet set således give en mindre ammoniakemission på landsplan fra svin.

Materiale og metode

Det er formålet at beskrive svinebedriftenes udvikling frem til primo 2014. Strukturudvikling kan underopdeles i bedriftsspecialiseringsgrader og lokalitetsanalyser. DST [1], CHR registret [2], samt flyttedatabasen svin [3] bruges som kilder samt egne beregninger.

Notatet omfatter følgende analyser:

1. Udviklingen i bedrifter med svin siden 1982 [1]
2. Udviklingen i bedriftenes specialiseringsgrad [2]
3. Analyse af søer per bedrift [2]
4. Leverede svin pr. bedrift 2009-2013 [2,3]
5. Produktionsstørrelser for søer på lokalitets niveau fra 2002-2013 [2]
6. Leverede svin pr. lokalitet fra 2009-2013 til danske slagterier opgjort via flyttedatabase. [3]

Alle bedrifter, der på CVR-niveau har mindre end 5 DE er frasorteret i bedriftsanalyserne, dog ikke hvis undersøgelsen går på leverede svin/bedrift. DE beregnes på CVR-niveau ud fra de summerede antal grise på stald det pågældende år ultimo efter følgende principper:

1. Søer, gylte og orner divideret med 4,3
2. Smågrise 7-30 ganges med 6,5 og divideres med 200
3. Svin o. 30 kg undtagen søer, gylte og orner ganges med 4 og divideres med 36

Udvikling i specialiseringsgrad er baseret på data fra CHR samt flyttedatabase. Alle lokaliteter er medtaget i første omgang, men med maksimal 1 registrering pr. lokalitet. Ved mere end 1 ejer pr. CHR-nummer, er det ejeren, som har flest DE, som bruges i fletning af data.

Bedriften kategoriseres efter følgende princip:

- En slagtesvinebedrift = ingen søer
- Integreret bedrift = en ratio mellem slagtesvin på stald og søer > 1
- Sobedrift = en ratio mellem slagtesvin på stald og søer <=1

Sobedrifterne må således godt have egen produktion af polte og en eventuel meget lille restgriseproduktion.

CHR-numre, som ophører i løbet af året, er med i bedriftsanalysen. Alle CHR-numre, som ikke er deciderede svinebesætninger, udelades fra analysen ifølge kategoriseringen i CHR-registret. Leverede svin opgøres via flyttedatabasen og kædes sammen med CHR-databasen, og CVR-analysens kategorisering af bedrifter. Leverede svin pr. lokalitet er summeret, og der er taget højde for, at grisene kan leveres til flere slagtersteder samtidigt.

Procentandelen af slagtesvin, de integrerede bedrifter leverer af årets maksimale potentielle leverance, beregnes som:

*Leverede slagtesvin/årsso = (Leverede svin fra integrerede bedrifter/årssøer i integrerede bedrifter)-
0,45 slagtesøer/årsso*

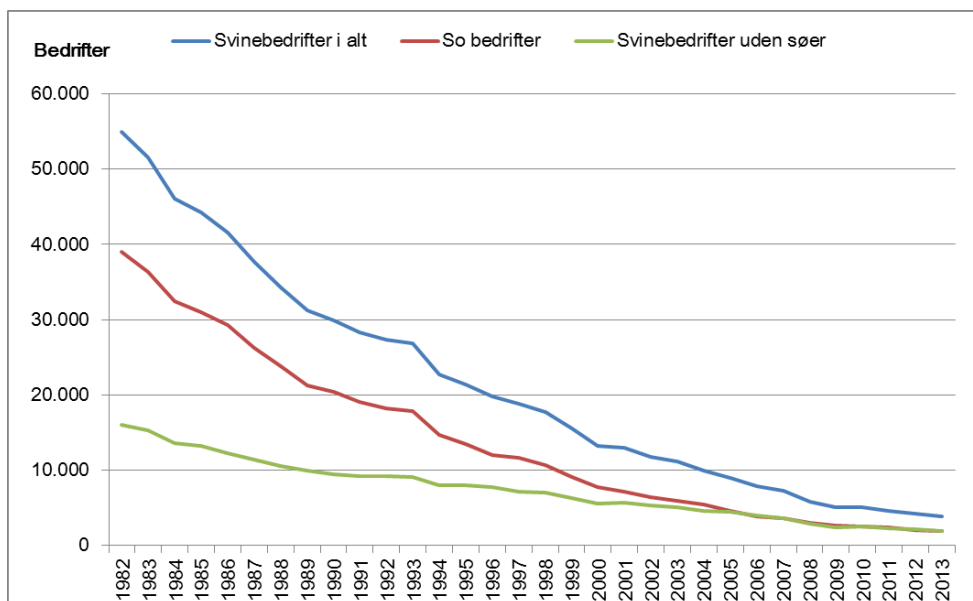
Dette tal divideres med: *(maksimalt producerede slagtesvin det givne år/årsso – 0,3 grise i polte
udtag/årsso.)*

Maksimalt producerede slagtesvin/årsso er landsgennemsnit mht. fravænnede grise/årsso det pågældende år korrigeret for døde efter fravæning [4]. Det forudsættes i ovenstående beregning, at ca. 50 % af landets bedrifter laver deres polte selv.

Resultater og diskussion

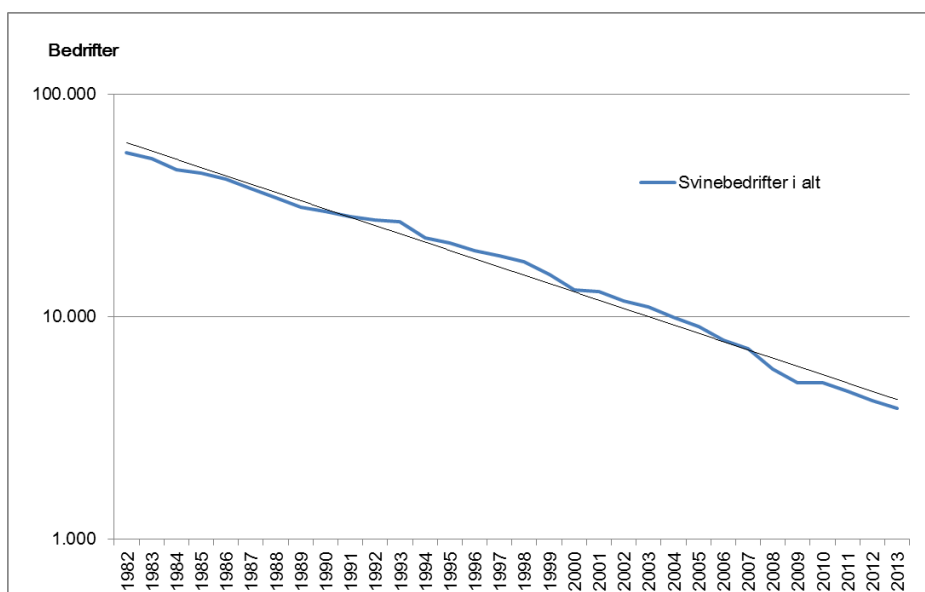
Bedrifter med svin ifølge DST

Udvikling i antal bedrifter med svin viser et fald fra 55.023 svinebedrifter i 1982 til 3.861 i 2013 og ses af figur 1 og 2.

Figur 1: Udviklingen i svinebedrifter i Danmark fra 1982-2013. DST HDYR1 samt egne beregninger

I nominelle tal forsvinder der færre svinebedrifter nu end tidligere, som figur 1 viser. Figur 2 viser, at udviklingen i faldet i bedrifter er konstant, hvis udviklingen beskrives som et årligt procentuelt fald i antal bedrifter. I figur 2 er Y-aksen logaritmisk.

Figur 2: Udviklingen i svinebedrifter i Danmark fra 1982-2013. Y-aksen er logaritmisk. Kilde: DST, HDYR1

Hvis perioden underdeles i 10 årige perioder, ses det af tabel 1, at det årlige procentuelle fald er øget fra 6,3 % i perioden 1983-1993 til 10 % i perioden 2003-2013. Antallet af svinebedrifter halveres ca. hvert 7. år lige p.t. i Danmark. Strukturudviklingen mod færre bedrifter går altså noget stærkere lige i øjeblikket end tidligere.

Tabel 1: Udviklingen i svinebedrifter i Danmark. Kilde DST samt egne beregninger.

År	Bedrifter svin start år interval	Bedrifter svin slut år interval	Årligt procentuelt fald	Halveringstid antal bedrifter i år ($T \frac{1}{2}$)
2003-2013	11.110	3.861	10,0 %	6,6
1993-2003	26.859	11.110	8,4 %	7,9
1983-1993	51.581	26.859	6,3 %	10,6

Udviklingen i bedrifternes specialiseringsgrad

Baseret på CHR-databasen er specialiseringsgraden indenfor de tre driftsgrene analyseret. I 2012-2013 steg antallet af sobedrifter fra 670 til 672, mens antallet af integrerede bedrifter faldt fra 1.394 til 1.216, svarende til et procentuelt fald på 12,7 pct., mens rene slagtesvinebedrifter faldt fra 2.051 til 1.970 svarende til et fald på 3,9 % pr. år.

Tabel 2. Udvikling i antal bedrifter. Ophørte bedrifter inkluderet hvis de var aktive primo. Kilde: CHR-database og egne beregninger.

År/type	Slagtesvinebedrifter	Integrerede bedrifter	Sobedrifter	I alt
2002	2.505	4.539	927	7.971
2003	2.891	4.385	1.011	8.287
2004	3.315	4.144	1.055	8.514
2005	3.746	3.531	1.109	8.386
2006	3.565	3.137	1.044	7.746
2007	3.596	2.531	991	7.118
2008	3.056	2.293	884	6.233
2009	2.623	1.982	828	5.433
2010	2.405	1.706	775	4.886
2011	2.247	1.560	722	4.529
2012	2.051	1.394	670	4.115
2013	1.970	1.216	672	3.858

Sobedrifter har flere søer/bedrift end integrerede bedrifter, som tabel 3 viser. I 2002 havde specialiserede sobedrifter ca. 83 % flere søer pr. bedrift end de integrerede bedrifter. Sobedrifterne blev ved med at øge forspringet i ratioen til og med 2005. Fra 2005 begynder de integrerede bedrifter at hale ind på størrelsesforskellen i søer procentuelt. Nominelt har integrerede sobedrifter over alle årene ca. 200 færre søer end sobedrifter. I 2013 har de specialiserede sobedrifter således ca. 46 % flere søer/bedrift end dem, som betegnes som integrerede bedrifter. Sobedrifteres samlede andel af landets sobestand stiger fortsat, fordi antallet af bedrifter i denne kategori falder relativt mindre end antallet af integrerede bedrifter.

Table 3. Søer pr. bedrift opdelt i type bedrift. Kilde DST samt egne beregninger baseret på CHR

År	Søer i 1000 stk. ifølge DST	Integreret bedrift, gns. søer	Sobedrift, gns. søer	% af søer i integrerede bedrifter	% af søer i sobedrifter	Ratio søer sobedrifter/integreret
2002	1131,5	181	333	72,7 %	27,3 %	1,83
2003	1141,3	180	348	69,2 %	30,8 %	1,93
2004	1143,8	181	373	65,6 %	34,4 %	2,06
2005	1133,3	197	396	61,2 %	38,8 %	2,02
2006	1123	220	413	61,6 %	38,4 %	1,88
2007	1158,3	273	472	59,6 %	40,4 %	1,73
2008	1074,8	287	471	61,3 %	38,7 %	1,64
2009	1085,3	326	530	59,6 %	40,4 %	1,62
2010	1078	365	589	57,7 %	42,3 %	1,61
2011	1050,8	397	599	58,9 %	41,1 %	1,51
2012	1029,3	426	651	57,6 %	42,4 %	1,53
2013	1029,5	469	684	55,4 %	44,6 %	1,46

Leverede svin pr. bedriftstype

De specialiserede slagtesvinebedrifter uden søer har en voksende markedsandel af slagtninger i Danmark og vækster med næsten 0,5 mio. flere slagtninger i 2013 i forhold til 2012. Da de integrerede besætningers leverancer samtidigt falder med ca. $\frac{3}{4}$ mio. svin, er der stadig tilbagegang i slagtninger i Danmark.

Table 4 viser, at de rene slagtesvinebedrifter går fra at levere ca. 55,7 % af landets slagtninger i 2009 til ca. 62,2 % i 2013. Pr. bedrift leverede de i gennemsnit ca. 6.000 svin, mod ca. 5.600 svin fra integrerede bedrifter. De integrerede bedrifter i Danmark er meget store og leverede næsten lige så mange grise i gns. som de specialiserede slagtesvinebedrifter, selvom de samtidigt har søer.

Tabel 4: Leverede svin i gns. pr. bedriftstype. Procentandelen er baseret på de 3 bedriftstypers samlede leverancer af svin det pågældende år.

År	Slagtesvine- bedrifter Leverede svin/år	Integrerede bedrifter Leverede svin/år	So-bedrifter Leverede svin/år	% andel Slagtesvine- bedrifter Leverede svin/år	% andel integrerede bedrifter Leverede svin/år	% andel sobedrifter Leverede svin/år
2009	4.117	4.126	518	55,7 %	42,1 %	2,2 %
2010	4.890	4.684	581	58,2 %	39,6 %	2,2 %
2011	5.351	5.400	661	57,5 %	40,3 %	2,3 %
2012	5.568	5.437	595	58,9 %	39,1 %	2,1 %
2013	6.035	5.614	587	62,2 %	35,7 %	2,1 %

Integrerede besætninger har en større del af værdikæden. De er derfor normalt mindre fristet af høje eksportpriser på smågrise end rene sobedrifter, fordi de oftest har egne eller lejede slagtesvinestalde, som skal udnyttes. De integrerede bedrifter er faldet fra at producere ca. 48 % af den potentielle årlige slagtesvineproduktion i 2009 til ca. 41 % i 2013, som det fremgår af tabel 5. En del af faldet i tabel 5 kan være midlertidigt og skyldes gode smågrisepriser ved eksport i 2013. Dette efterlader mindre fyldte stalde i Danmark. En anden årsag kan være, at de har investeret mest i at få flere søer/bedrift, som tabel 3 viste. Dermed sættes nye investeringer i slagtesvinestalde måske på standby, pga. investeringsprioriteringsrækkefølge.

Tabel 5: Procent andel af producerede svin, som integrerede bedrifter leverer til slagtning.

År	Leverede slagtesvin/årsso (1)	Potentielt maksimalt leverede slagtesvin/årsso (2)	% andel af Leverede svin/årsso til slagteri i forhold til muligt producerede/årsso (1/2)
2009	12,21	25,33	48,2 %
2010	12,38	25,94	47,7 %
2011	13,15	26,63	49,4 %
2012	12,31	27,48	44,8 %
2013	11,52	27,81	41,4 %

Leverede svin fra bedrifter uden for en bedriftskategori ligger mellem 0,1-0,3 % i årene 2009-2013.

Analyse af søer pr. bedrift

Tabel 6 viser, at der var 957 sobedrifter med mere end 499 søer i 2013, mens Danmarks Statistik i HDYR kommer frem til 822. Forskellen var forventeligt, fordi der altid er noget flere søer, gylte og orner registreret i CHR end landstællinger af søer & gylte alene viser. Bedrifter med mellem 500-749 søer vokser i antal indtil 2008. Siden 2008 har denne bedriftsstørrelse været i tilbagegang.

Tabel 6: Antal bedrifter med søer interval opdelt. I henhold til CHR-oplysning ultimo

Interval søer/år	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1-249	3744	3618	3348	2768	2307	1664	1379	1084	795	681	541	426
250-499	1118	1135	1150	1090	1050	948	854	767	698	642	578	505
500-749	366	392	429	464	475	527	541	527	529	497	487	467
750-999	114	123	131	143	157	177	179	180	192	186	175	195
1000-1249	74	79	84	98	111	119	121	130	128	126	134	122
1249-1499	28	23	26	34	28	31	32	49	60	60	59	67
>=1.500	22	26	31	43	53	56	71	73	79	90	90	106
I alt	5.466	5.396	5.199	4.640	4.181	3.522	3.177	2.810	2.481	2.282	2.064	1.888

I 2013 står ca. 55 af landets søer på bedrifter med over 749 søer, gylte og orner ifølge CHR. Tilbage i 2003 var det kun 23 pct., som tabel 7 viser.

Tabel 7: Fordeling af landet søer, gylte og orner på bedriftsniveau ifølge CHR-registret ultimo det pågældende år

Interval søer/år	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1-249	28 %	26 %	23 %	20 %	17 %	13 %	11 %	9 %	7 %	6 %	5 %	4 %
250-499	32 %	32 %	32 %	30 %	29 %	27 %	25 %	23 %	21 %	20 %	19 %	16 %
500-749	18 %	19 %	21 %	22 %	22 %	25 %	26 %	26 %	27 %	26 %	26 %	25 %
750-999	8 %	9 %	9 %	10 %	10 %	12 %	12 %	13 %	13 %	13 %	13 %	15 %
1000-1249	7 %	7 %	8 %	9 %	10 %	10 %	11 %	12 %	12 %	12 %	13 %	12 %
1249-1499	3 %	3 %	3 %	4 %	3 %	3 %	4 %	5 %	7 %	7 %	7 %	8 %
>=1.500	4 %	4 %	5 %	6 %	8 %	9 %	12 %	12 %	14 %	16 %	16 %	19 %

Udviklingen i leverede svin pr. CVR nr.

Antal leverede svin pr. bedrift stiger, som tabel 8 viser. Bedrifter, som leverer mellem 1-2499 grise om året, er samtidigt næsten halveret i perioden 2009-2013.

Tabel 8: Antal bedrifter opdelt efter leverede svin pr. CVR-nummer. Flyttedatabase samt egne beregninger

Leverede svin/bedrift/år	2009	2010	2011	2012	2013
1-2.499	3.302	2.791	2.474	2.220	1.737
2.500-4.999	1.037	984	943	794	705
5.000-7.499	654	645	565	534	512
7.500-9.999	354	350	381	361	358
10.000-19.999	382	404	423	382	380
20.000-29.999	39	59	75	74	80
30.000-39.999	9	11	24	26	24
40.000-49.999		5	5	8	12
> 49.999	1	2	5	3	6

Analyser over udviklingen i struktur og produktion på lokalitetsniveau

Det totale antal lokaliteter med svin i produktionsbesætninger er faldet fra 18.891 i 2003 til 7.925 lokaliteter i 2013 ifølge CHR. Ifølge flyttedatabasen var der 6.329 CHR-numre, som leverede svin til danske slagtersteder i 2013. Ifølge denne opgørelse er der ca. 600 svinelokaliteter i Danmark, der ikke leverer nogen grise til et slagteri i Danmark. En del af disse lokaliteter kan forklares af:

- at nogle sobedrifter ikke får slagtet søer i Danmark,
- at smågriselokaliteter ikke leverer grise til slagtning eller
- at nogle enkelte slagtesvinelokaliteter eksporterer levende slagtesvin til Tyskland.

De følgende analyser følger udviklingen på lokalitetsniveau i Danmark. For søer er den baseret på CHR-oplysninger, for slagtesvin på flyttedatabasen.

Søer pr. lokalitet

Lokaliteter med mellem 500-999 årssøer topper antalsmæssigt i 2010 med ca. 790 og falder herfra til ca. 740 lokaliteter i 2013. Det er kun lokaliteter med mere end 1.000 søer, som viser en stabil fremgang i antal.

Tabel 9: Antal lokaliteter med søer interval opdelt. Alle lokaliteter med søer er medtaget uanset størrelse

År/antal søer/lokalitet	1-499	500-999	>=1000	I alt
2002	8.824	357	69	9.250
2003	8.017	428	83	8.528
2004	7.100	531	97	7.728
2005	5.786	599	124	6.509
2006	5.072	624	136	5.832
2007	3.822	727	160	4.709
2008	3.263	745	181	4.189
2009	2.636	769	192	3.597
2010	2.139	787	219	3.145
2011	1.927	761	230	2.918
2012	1.685	740	235	2.660
2013	1.477	743	248	2.468

Leverede svin pr. lokalitet

Lokaliteter, som leverer svin til et slagtersted i Danmark, er i følge flytteregistret faldet fra 8.305 til 6.329 fra 2009-2013, som tabel 10 viser, svarende til et procentuelt fald på ca. 24 pct. eller et årligt fald på 6,6 %. Ikke overraskende er det de helt små lokaliteter på mellem 1-2.499, som lukker ned. Lokaliteter, som leverer over 9.999 svin til slagtning, er eneste kategori i fremdrift. Der var 210 lokaliteter af denne type i 2013. Væksten i lokaliteter, som leverer over 10.000 svin om året, skyldes nok mest "fulde stalde-ordningen" og mindre, at nogle lokaliteter med tiden udbygges med flere

stipladser. Byggeaktiviteten med hensyn til nye slagtesvinestalde har i hvert fald været lav i en årrække i Danmark.

Tabel 10: Antal lokaliteter interval opdelt, som leverer svin til et slagteri sted i Danmark.

År/leverede interval	1-2.499	2.500-4.999	5.000-9.999	>=10.000	Lokaliteter i alt, som leverer svin til slagtning DK
2009	5.318	1.680	1.181	126	8.305
2010	4.746	1.606	1.278	161	7.791
2011	4.329	1.612	1.327	186	7.454
2012	4.137	1.462	1.222	188	7.009
2013	3.489	1.391	1.239	210	6.329

I tabel 11 er andelen af slagtninger baseret på lokalitetsstørrelser opgjort. Den viser, at ca. 60 % af landets svineslagtninger stammer fra lokaliteter med over 4.999 leverede svin i 2013, mod kun ca. 49 % i 2009.

Tabel 11: Lokalitetsstørrelserne % andel af totalslagtninger i DK

År/leverede interval	1-2.499	2.500-4.999	5.000-9.999	>=10.000
2.009	19,61 %	31,25 %	40,98 %	8,16 %
2.010	17,92 %	28,62 %	43,04 %	10,42 %
2.011	16,06 %	27,82 %	44,04 %	12,08 %
2.012	16,12 %	27,17 %	43,67 %	13,04 %
2.013	14,21 %	26,17 %	44,55 %	15,07 %

Konklusion

Strukturudviklingen hen imod øget specialisering fortsætter med uformindsket styrke. Antallet af svinebedrifter halveres ca. hvert 7. år nu, mod tidligere ca. hver 10 år. Antal lokaliteter med svin falder fortsat lidt langsommere end antal bedrifter. De integrerede sobedrifter vækster relativt mest i soholdet, hvilket betyder, at soantallet øges relativt hurtigere end soantallet i rene sobedrifter. De integrerede bedrifter færdigproducerede ca. 48 pct. af den potentielle slagtesvineproduktion til slagtning i Danmark i 2009. Dette faldt til ca. 41 pct. i 2013. Dette betyder, at de frasælger en større andel af deres producerede smågrise til andre slagtesvinebedrifter eller til eksport. Om denne tendens fortsætter, eller vil svinge mere op og ned afhænger af, hvor meget puljenotering smågrise ligger højere/lavere end beregnet smågrisenotering.

De specialiserede slagtesvinebedrifter øger deres samlede andel af slagtninger i Danmark fra ca. 56 pct. til 62 pct. fra 2009 til 2013. Dette sker i et marked, hvor antallet af slagtninger i Danmark er vigende. Der er en pæn vækst i slagtesvinebedrifter, som leverer over 20.000 grise årlig. En udvikling hjulpet på vej af eksempelvis DC-marked tillæg eller Ticans strukturtillæg, som giver en højere afregningspris. Totalt falder lokaliteter med svin i Danmark, men antal lokaliteter med mange svin på

CHR-niveau stiger. Antal lokaliteter med mellem 500-999 søer er allerede i tilbagegang, og det samme kan siges om lokaliteter, som leverer under 10.000 svin om året fra 1 lokalitet. Væksten i lokaliteter som leverer over 10.000 svin om året, skyldes nok mest "fulde stalde-ordningen", og mindre at nogle lokaliteter med tiden udbygges med flere stipladser. Byggeaktiviteten i nye slagtesvinestalde har i hvert fald været lav i en årrække.

Referencer

- [1] 2014. Danmarks statistik. HDYR1. www.DST.dk
- [2] 2014. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Fødevarestyrelsen. CHR database udtræk ultimo december hvert år. fvst.dk/kontakt
- [3] 2014. Landbrug & Fødevarer & Landsforeningen af Danske Svineproducenter. Flyttedatabase fra 2009 til 2013. LF & www.danskesvineproducenter.dk
- [4] J. Vinther. 2013. "Landsgennemsnit for produktivitet i svineproduktion 2013". [Notat nr. 1422](#). [VSP](#).

Aktivitetsnr.: 76.

Journalnr.: 32101-D-13-00584

//fu//

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 40 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@lf.dk

en del af

Landbrug & Fødevarer

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.